

Vertaling YHS uit:

Die Wochenzeitung (Zwitserland), De Israëlische historicus en socioloog Moshe Zuckermann. 12.10.23: "Er rest slechts een weg naar vrede" (interview Sara Schmalz)

Indien u zelf het origineel wilt lezen:

https://www.woz.ch/2341/die-lange-geschiede-der-eskalation/es-bleibt-nur-der-friedensweg!/EK6104XB2BH?fbclid=IwAR2Z6EZ_1d9_JhdGygQ2HR6bFr5LMsnERusvDHDuCD-GErmtfKB6y769Qm44

Heer Zuckermann, hoe groot is de ontzetting die Israël nu leeft?

Wat wij sinds zaterdag beleven, kent geen precedentes. Nog nooit werden zoveel joodse burgers op Israëlisch grondgebied gedood. Zonder precedent is ook het feit, dat HAMAS zo ver doordringt, dat ze ongehinderd mensen kunnen doden en ontvoeren.

Hoe kon dat gebeuren?

De geheime diensten hebben compleet gefaald, maar tevens het hele operationele apparaat. Veel eenheden die eigenlijk de Kibboetsen in het zuiden te beschermen hadden, waren naar de Westbank gehaald om een religieus-zionistisch feest te beschermen. Het is tevens een onvoorstelbaar fiasco, ermee samenhangend dat de Israëlische politiek de laatste tijd HAMAS nogal nonchalant tegemoet trad, bijna arrogant. De regering meende dat HAMAS geen interesse zou hebben voor een aanval op Israël.

Als ingebrand zullen de beelden zijn van de aanslag bij dat muzikfestival waar HAMAS vreedzame feestvierende jongeren afslachtte en ontvoerde. U kritiseerde de nonchalance van de regering tegenover de tegenstander. U waarschuwt ook al jaren dat de bezettingspolitiek van Israël niet tot vrede leidt. Is die positie nu te handhaven?

Ik zal HAMAS op geen wijze vrijspreken van hun verantwoordelijkheid voor deze moordpartij. HAMAS is een fundamenteel slechte terreurorganisatie. Maar: terreur ontstaat altijd in een context. Israël heeft zich 2005 teruggetrokken uit de Gazastrook, treitert echter de daar gevangen bevolking voortdurend, controleert de elektriciteitstoevoer. En Israël heeft na elke raketaanslag telkens weer de Gazastrook gebombardeerd, met duizenden burgerdoden. Wie lang genoeg een collectief treitert en daar moordend optreedt, bevordert terrorisme. En wat ook gezegd moet worden - en dat is een grote paradox: Israël stond aan de wieg van HAMAS. Rechts georiënteerde politici steunden de organisatie na haar ontstaan, ook financieel. Want men zag de gematigde PLO en haar charismatische leider Yassir Arafat als een gevaar voor Israël en wilde hen verzwakken.

Debatten rond het Midden-Oosten zijn vaak frustrerend sjabloonmatig: enerzijds degenen die alle kritiek aan Israël wegzetten als antisemitisme, anderzijds antizionisten die de terreur van HAMAS niet willen benoemen. U noemt zich geen anti-zionist, maar legt wel de vinger op de binnenlandse wonden en tegenspraken in Israël.

Een antizionist meent, dat het zionisme nooit had mogen ontstaan. Ik was zionist, omdat ik de indruk had dat na 1945 de stichting van een Joodse staat nodig was. Maar nu kan ik geen zionist meer zijn, want het zionisme heeft zich ontpopt als wat het altijd al was: racistisch en expansionistisch. Alle Israëlische regeringen hebben sinds 1967 met de kolonisatie van de Westbank ervoor gezorgd, dat het zionisme werd tot een bezettingsregiem. Het veroverende en treiterende is daardoor tot zijn wezen geworden. Plus het geweld en de terreur waartoe de bezetting leidt. Ik denk, als het zionisme geen weg naar vrede vindt, bereidt het zijn eigen ondergang voor.

Een van Uw basisthesen is, dat de Israëlische regering grotendeels die vrede niet zou willen. Hoe komt u tot die analyse?

Dat men de vrede zou wensen, was vanaf het begin de grote leugen in het zionistische project. Al in 1967 - toen men territorium had dat men voor een vreedzame oplossing kon inruilen - werd helder, dat men dat niet wil. Geen Israëlische regering ging die weg. Ehud Barak zei ooit, dat er aan de andere zijde geen partner is voor vrede. Zeker hebben ook de Palestijnen fouten gemaakt. Maar Israël had veel meer kansen om op vrede aan te sturen. In plaats daarvan heeft men steeds meer nederzettingen gebouwd, er leven nu 600.000 kolonisten op de Westbank. Het is nauwelijks mogelijk deze mensen nog terug te halen, dan zou men militair moeten optreden. De Palestijnen echter zijn op dit moment zo zwak als nog nooit eerder.

U gaat zo ver dat U zegt, dat vrede vanuit het zionisme helemaal niet gewenst kan worden.

Ik denk wel dat het zionisme zich ook anders had kunnen ontwikkelen. Misschien was alles anders gelopen als Jitzhak Rabin een vredesovereenkomst zou hebben bereikt. Het is echter ook geen toeval, dat Rabin door een zionistisch-religieus iemand werd vermoord. Vanuit psychologisch perspectief kun je ook de these opstellen: het zionistische project kan geen vrede wensen, omdat het nooit aan zijn eigen duurzaamheid geloofde.

Hoe bedoelt u dat?

Vanaf het begon stond het onder een negatief voorteken. De grondbeginselen voor een moderne natie waren niet aanwezig: de Joden bezaten geen territorium, ze waren geen homogeen collectief, en zelfs de culturele basis van een nationale taal ontbrak. Daardoor ontstond de consolidering van de Israëlische samenleving ex negativo, vanuit het negatieve. Ook daardoor wordt de veiligheidsvraag tot fetisj en geïdeologiseerd. De Israëlische samenleving is erop gebaseerd dat de bedreiging van buiten komt. Men moet er ook over nadenken, wat er zou gebeuren als er werkelijk plotseling vrede zou heersen.

Wat?

De naden in de samenleving zouden openbarsten. Israël is een verscheurde samenleving. We hebben het conflict tussen religieuzen en niet-religieuzen, tussen de sefardische, dus oriëntaalse joden en de Europese Ashkenasies, tussen oude inwoners en immigranten. Ik zou nog een paar breuklijnen kunnen noemen.

Voor de actuele regering geldt zeer speciaal wat u 'fetisjering van de veiligheidsvraag' noemt: de Coalitie verheft de instabiele situatie met haar on-

derdrukkende bezettingspolitiek, en minister-president Netanyahu promoot zichzelf steeds weer als de sterke man.

Israël heeft momenteel de meest rechts-radicalere regering die we ooit hadden. Netanyahu pacteert met de ultrazionistische, rechtsextremistische Kahanisten. Ze lokken de bedreigingen al helemaal niet meer uit, doch zeggen rechtstreeks, dat Arabieren niets te zoeken hebben in het Israëlische kernland. Er wordt openlijk een uitruil geëist, etnische zuiveringen. Toen Meir Kahane, de toenmalige leider van de Kahanisten, in de Jaren Tachtig iets dergelijks eiste, werd hij niet meer toegelaten tot de verkiezingen. Tegenwoordig zitten de Kahanisten in de regering, en Netanyahu heeft met Itamar Ben-Gvir een van de grootste extremisten tot politieminister gemaakt. Als hij de politieminister is, welke veiligheid heeft de Civil Society dan nog te verwachten? Wat hebben de Arabieren in dit land te verwachten? En hoe wil men onder deze voorwaarden die de vrede voortdurend onderuit schoffelen, zelfs maar dromen om veiligheid te kunnen garanderen?

En in deze complexiteit slaat nu de terreur van HAMAS toe. De aanslagen zijn een cesuur, want in welke richting gaat het zich nu ontwikkelen?

Het meest optimistische scenario is het ontstaan van een nieuwe vredesbeweging. De protestbeweging die in Israël sinds maanden de straat opgaat vanwege de veranderingen bij Justitie, heeft de vraag van de bezetting tot nu niet gesteld. Dat is een taboe. Iedere politicus, die vrede eisen zou onder de voorwaarde van terugtrekking uit de bezette gebieden, de nederzettingen weghalen, de oplossing van het probleem rond Jeruzalem en op enigerlei wijze ook een overeenkomst rond de kwestie van het recht op terugkeer voor de Palestijnen, zou binnen enkele weken politiek afgemaakt zijn. Wij spreken nu over de terreurdaad, maar niet over het totale complex van de catastrofe. Netanyahu heeft het voor elkaar gekregen, het probleem rond de Palestijnen simpelweg van de Israëlische dagorde te schrappen. Na de Jom Kippoeroorlog werd de toenmalige regering van de Arbeiderspartij door protesten ten val gebracht. In het beste geval komt het in Israël, na een oorlog - die deze keer weken of maanden zal duren - tot protesten die het vredeselement integreren. Aan de andere kant vrees ik vanwege de terreur een soort terugval.

In welk opzicht?

Gerelateerd aan de wijze waarop naar Israël wordt gekeken, dat nu weer veel rugdekking krijgt. Ze solidariseren zich allemaal met Israël, maar de mensen weten helemaal niet, met welk een extremistisch geleid Israël ze zich solidariseren. Zelfs de president van de VS, Joe Biden, die lange tijd Netanyahu op afstand hield, heeft nu nog meer militaire hulp beloofd. Israël, dat in de laatste tijd versterkt werd gekritiseerd, is plotseling weer het slachtoffer, hoewel het in dit conflict nou juist het tegendeel is: de Israëlische politiek genereert slachtoffers.

Maar nu werden Israëlische burgers aangevallen. En niet de nationaal-religieuze kolonisten op de Westbank, maar Kibboets-bewoners. Mensen, die vaak socialistisch gevormd zijn en vrede willen. Ik vrees, dat nu de basispositie van stagnatie wortel kan schieten. Dat zou ook binnen Israël een grote catastrofe zijn, want we worden geregeerd door een criminele bende.

Moshe Zuckermann (74) is een Israelisch-Duitse Socioloog en emeritus Professor voor geschiedenis en filosofie aan de universiteit te Tel Aviv. Hij is auteur van diver-

se boeken over het conflict in het Midden-Oosten, onder andere is van hem verschenen: "Israëls lot. Hoe het Zionisme aan zijn ondergang werkt."